

umb
UNIVERZITA
MATEJA BELA

CESTY KU KAMARÁTKE SLOVENČINE

Kniha príbehov, básní a piesní

Lýdia Simanová – Zuzana Lynch
Zuzana Kováčová Švecová a kol.

BELIANUM

2025

Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Cesty ku kamarátke slovenčine

Kniha príbehov, básní a piesní

 BELIANUM

Lýdia Simanová – Zuzana Lynch – Zuzana Kováčová Švecová a kol.

2025

Publikácia je autorským výstupom projektu KEGA 008UMB-4/2024 Tvorba učebnicového a metodického materiálu na výučbu slovenského jazyka pre deti Slovákov žijúcich v zahraničí a projektu APVV 22-0450 Program rozvoja jazykových spôsobilostí detí s odlišným materinským jazykom v slovenskom jazyku – tvorba a overovanie.

Názov: Cesty ku kamarátke slovenčine
Kniha príbehov, básní a piesní

Autorský tím: Mgr. Lýdia Simanová, PhD. <https://orcid.org/0000-0002-9374-8581>
Mgr. Zuzana Lynch, PhD. <https://orcid.org/0000-0001-5130-3173>
PaedDr. Dana Hanesová, PhD. <https://orcid.org/0000-0003-2522-8389>
Mgr. Ružena Čiliaková, PhD. <https://orcid.org/0000-0001-5176-6768>
Mgr. Zuzana Kováčová Švecová, PhD. <https://orcid.org/0000-0002-8167-5805>
Mgr. Mária Hušlová Orságová <https://orcid.org/0009-0004-5869-7450>
PaedDr. Pavel Siman

Ilustrácie k príbehom: Mgr. art. Janka Kiss

Grafické prvky: Kateryna Shylina

Recenzenti: doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD.
Mgr. Monika Tomovčíková

Vydalo: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Rok vydania: 2025

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-557-2302-0

EAN 9788055723020

DOI 10.24040/2025.9788055723020

<https://doi.org/10.24040/2025.9788055723020>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International Licence CC BY-NC-SA (uviedenie autora - nekomerčné použitie - rovnaké šírenie).

Slovo na úvod

Poznanie a ovládanie slovenského jazyka už dnes pre mnohé deti nie je samozrejmosťou, aj keď bývajú na území Slovenskej republiky. Rovnako spoznávanie slovenčiny ako jazyka rodiny svojich predkov nie je jednoduché ani pre deti, ktoré žijú ďaleko za hranicami Slovenska. Rôznorodé potreby detí, ktoré sú ovplyvnené jednak kultúrnymi, ale aj spoločenskými a sociálnymi podmienkami na učenie jazyka, vyplývajú aj zo samotného postavenia slovenského jazyka k ich materinskému jazyku.

Preto je potrebné vytvárať také vzdelávacie podmienky a didaktické materiály, ktoré deťom umožnia objavovať slovenčinu v prostredí prijatia, porozumenia a komunikácie. Učiteľ v tomto procese zohráva kľúčovú úlohu - je sprievodcom na ceste k novému jazyku, ktorý môže byť pre dieťa najprv vzdialený, no postupne sa stáva prirodzenou súčasťou jeho života.

Kniha *Cesty ku kamarátke slovenčine* vznikla ako reakcia na potrebu kvalitných didaktických materiálov pre deti, ktoré si osvojujú slovenčinu ako druhý jazyk a zároveň ako podporný materiál k jazykovému programu *Kamarátka slovenčina*.

Texty, príbehy, básne a piesne zaradené do tejto publikácie reflektujú situácie a témy blízke detskému svetu. Vytvárajú priestor na cudzojazyčné učenie sa v kontexte, ktorý je emocionálne zrozumiteľný a motivujúci. Jazyk je v ňom prostriedkom komunikácie, ale aj prostriedkom, ktorý spája svet detí a svet dospelých, je prostriedkom hry a vyjadrenia vlastných myšlienok.

Kniha ponúka učiteľom širokú škálu možností, ako pracovať s textami príbehov, básní a piesní, a tým podporovať komplexný rozvoj osobnosti a jazykových zručností detí. Poskytuje v prehľade metodiku zameranú na rozvoj počúvania, hovorenia, začínajúcej písomnej produkcie. Rovnako odкрýva spôsoby „čítania“ obrazov a znakov, porozumenia textu pre rozvíjanie sociálno-komunikačných zručností. Jednotlivé texty podporujú zapájanie pohybu, vizuálnych podnetov a prvkov jednoduchej dramatizácie, čo je v súlade s princípmi efektívnej výučby druhého jazyka v ranom a mladšom školskom veku.

Publikácia tiež ponúka možnosti jazykového vzdelávania rešpektujúceho prístup sociálnej a jazykovej inklúzie. Práca s kultúrne pestrou triedou sa stáva príležitosťou budovať porozumenie, vzájomný rešpekt a pozitívne medziľudské vzťahy. Jazyk je pritom mostom, ktorý umožňuje každému dieťaťu cítiť sa ako rovnocenná súčasť spoločného príbehu.

Veríme, že *Cesty ku kamarátke slovenčine* podporia profesionálnu prácu učiteľov, obohatia ich metodický repertoár a prinesú deťom radosť z objavovania novej reči, ktorá sa má stať ich spoľahlivou sprievodkyňou na ceste vzdelávaním a životom.

autorský tím

OBSAH

<i>Slovo na úvod</i>	3
1 Objavujeme príbehy	5
1.1 <i>Metodické zásady v tvorbe a čítaní príbehov v jazykovom vzdelávaní</i>	5
1.2 <i>Spôsoby práce s príbehom</i>	6
1.3 <i>Jazykovo-komunikačné úrovne textov príbehov pre deti</i>	7
2 Príbehy	8
2.1 <i>U nás doma</i>	8
2.2 <i>Príbeh Čarovné chvíle Elkinho dňa</i>	12
2.3 <i>Príbeh Kto má nový dom?</i>	21
2.4 <i>Príbeh Poranená labka</i>	25
2.5 <i>Príbeh Bicyklovo-lietadlový výlet</i>	29
2.6 <i>Príbeh Jakub a Tomáš</i>	36
2.7 <i>Príbeh Návšteva divadla</i>	40
3 Maľované čítanie	44
4 Komunikujeme prostredníctvom ilustrácií	47
4.1 <i>Ako využívať ilustrácie v komunikačných aktivitách?</i>	47
4.2 <i>Ako využívať ilustrácie k učniu písanej podoby cudzieho/druhého jazyka</i>	48
4.3 <i>Komunikujeme prostredníctvom ilustrácie – námety</i>	51
5 Hravé rýmy a verše	52
5.1 <i>Ako básne pomáhajú v osvojovaní cudzieho/druhého jazyka?</i>	52
6 Spievame a učíme sa	59
6.1 <i>Piesne pre deti s notovým záznamom</i>	59

1 Objavujeme príbehy

Deti hovoriace odlišným materinským jazykom vnímajú iný jazyk predovšetkým cez bezprostrednú skutočnosť alebo prostredníctvom predstavivosti, ktorá sa viaže na reálny kontext, s ktorým už mali skúsenosť. Príbeh, ktorý je jazykovo-štylisticky jednoduchý, tematicky blízky, je jedným z najefektívnejších didaktických prostriedkov na učenie sa iného jazyka. Pre porozumenie príbehu v novom jazyku je pre detského čitateľa dôležitý konkrétny obsah, t. j. situácie udalostí v deji, postavy a prostredie sú im známe z bežného života a dokážu sa s nimi aspoň čiastočne stotožniť. Takýto príbeh poskytuje dieťaťu prirodzený kontext, v ktorom sa nové slová a jazykové štruktúry spájajú s relevantným významom a ich používaním v komunikácii. Nejde teda o ich osvojovanie jazyka izolovanie, ale v živom komunikačnom rámci. Nová slovná zásoba sa objavuje v zmysluplných situáciách, ktoré sú pre detského čitateľa vizuálne predstaviteľné (Šebestová, 2011; Kapalková, 2013). Zároveň príbehy z významového hľadiska ukazujú na životné hodnoty a učia etickým princípom (Cameron, 2001; Ellis & Brewster, 2014).

Práca s príbehom má byť hravá a motivujúca, s častým zapájaním interakcie a pochvaly. Významné je aj opakovanie a dril kľúčových slov a fráz. To vytvára predpoklad pre pozitívny vzťah k nematerinskému jazyku a či ochoty v ňom komunikovať.

1.1 Metodické zásady v tvorbe a čítaní príbehov v jazykovom vzdelávaní

- **Dejová línia** má byť **jednoduchá**, blízka detským skúsenostiam a situáciám z bežného života – rodina, domov, škola, kamaráti, hry, príroda, sviatky či jedlo.
- **Tematické ukotvenie** príbehov umožňuje deťom porozumieť významom slov a príbehovým situáciám aj v prípade, keď ešte neovládajú všetku slovnú zásobu, ktorú text obsahuje.
- **Opakujúce sa motívy** v jazykovej a významovej rovine, v jednoduchých vetných štruktúrach a dejovej línii vytvárajú „bezpečné“ prostredie pre postupné osvojovanie si slovnej zásoby aj základných prvkov tvaroslovia a vetnej skladby (napr. tvary podstatných mien, sloviess v prítomnom čase, slovosled).
- **Ilustrácie a ich používanie pri čítaní príbehov** podporujú ich porozumenie, umožňujú predvídanie deja, uľahčujú zapamätanie si slov a pomáhajú prepájať zvukovú podobu slova s konkrétnym obrazom resp. významom.
- Ilustrácie sú využívané v jednotlivých fázach aktivít rôznymi spôsobmi:
 - 1. v predčítacej fáze na hľadanie známych prvkov v spojení so slovnou zásobou;
 - 2. počas čítania/počúvania ako vizuálna opora pre porozumenie obsahu;
 - 3. po prečítaní na upevňovanie novej slovnej zásoby, reprodukciu deja, tvorbu otázok atď.

Príbehy sú jedným z východísk pre **rôzne typy jazykových aktivít**:

- porozumenie významom novej slovnej zásoby;
- opakovanie slov a viet pre správnu výslovnosť;
- dialógové aktivity vyžadujúce otázky a odpovede;

- dramatizačné hry – rolové, pantomimicko-pohybové, tanečné a pod.;
- tvorba krátkych výpovedí – opis, rozprávanie.

Ako postupovať po prečítaní celého príbehu alebo jeho časti:

1. začína sa jednoduchým pomenovaním postáv, predmetov a činností, resp. konania postáv s oporou ilustrácií;
2. následne sa pridávajú krátke otázky vyžadujúce krátke odpovede, ktoré vedú dieťa k odvahe formulovať jednoduché vety (od jednoslovných k viacslovným);
3. postupne rozvíjať schopnosť verbálne opísať obrázok alebo reprodukovať časť príbehu vlastnými slovami.

Predčítavanie príbehov v cudzojazyčnom vzdelávaní vyžaduje:

- čítať v pomalom tempe s výraznou artikuláciou,
- počas čítania používať názorné gestá k ilustráciám, príp. aj k reálnym objektom v okolí,
- opakovane čítať slová, slovné spojenia alebo vety,
- po prečítaní klásť jednoduché zadania, ako aj otázky v systémovej postupnosti (Variant 1 – 10)

1.2 Spôsoby práce s príbehom

S ohľadom na jazykovo-komunikačnú úroveň detí je dôležité vyberať primerané varianty práce s príbehovým textom.

- Po prvom čítaní učiteľ kladie krátke otázky s oporou ilustrácií. Dbá na gramatické väzby z príbehu. Napr. *Kto/Čo je to? Kto/Čo je na obrázku? Ako sa volá? Čo robí? Kde je? Povedz 3 slová z príbehu.*
- Učiteľ číta príbeh pomaly, pričom deti ukazujú na ilustráciách pomenovania objektov/javov/osôb, ktoré v príbehu zaznejú.
- Učiteľ prečíta 1 vetu z príbehu, následne z nej utvorí otázku a dieťa odpovedá celou vetou. Napr. *Dedko lezie na rebrík. Kto lezie na rebrík? Na čo lezie dedko?* Učiteľ zároveň ukazuje na objekty.
- Učiteľ prečíta 1-2 vety niekoľkokrát po sebe. Pri následných opakovaných čítaniach vynecháva 1 slovo/slovné spojenie, ktoré deti dopĺňajú. *Dedko lezie na _____. (rebrík) V košíku sú _____. (čerešne)*
- Otázky k príbehu začínú klásť deti, ak ich už niekoľkokrát počuli a odpovedali na ne. Postačí sa zamerať spočiatku len na 1 až 2 otázky.
- Práca s obrázkovou osnovou. Deti usporadúvajú ilustrácie rôznymi spôsobmi:
 - pred čítaním – pomenujú objekty a postavy na ilustrácii, predpokladajú obsah a priebeh deja,
 - počas čítania učiteľ robí krátke pauzy a deti vyberajú ilustráciu danej udalosti v príbehu,
 - po prečítaní celého príbehu nasleduje jednoduché prerozprávanie príbehu. Ide rôzne variácie osvojovania si slovnej zásoby a správnych vetných štruktúr.

Deti môžu pomenúvať podstatnými menami alebo len slovesami posúvanie deja. Učiteľ môže formulovať jednoduché otázky, napr. *Čo robí/robia?* Deti odpovedajú len slovesami. Alebo *Čo je v koláči? Čo pridávajú do misky?* Deti pomenúvajú objekty/predmety len podstatnými menami.

- Učiteľ vyzve deti, aby povedali jednu vetu, ktorou by príbeh začínal/končil. Deti učiteľ vedie k plynulým výpovediam s následnými možnosťami: voľné prerozprávanie príbehu, dotváranie príbehu vlastnými detskými nápadmi.

1.3 Jazykovo-komunikačné úrovne textov príbehov pre deti

Jazykovo-komunikačné zručností detí sú rôzne a pri práci s textom je potrebné túto skutočnosť zohľadniť výberom alebo úpravou textu. Príbehy, ktoré uvádzame v tejto publikácii sú upravené v dvoch jazykových úrovniach a označujeme ich skratkami (I) pre iniciačnú úroveň a (E) pre elementárnu úroveň. Práve táto je vhodná pre úplných začiatočníkov, pretože používa jednoduché vety, bez náročných konštrukcií a opisných prvkov.

Iniciačná úroveň (I) – texty príbehov sú jazykovo-štylisticky zjednodušené. Obsahujú jednoduchšie vetné konštrukcie kratšieho rozsahu so základnou slovnou zásobou. V dejovej línii sa vyskytuje menej odbočiek. Cieľom je umožniť porozumenie príbehu tým deťom, ktoré sa s nematerinským jazykom stretávajú prvýkrát alebo majú minimálnu komunikačnú skúsenosť v slovenskom jazyku.

Elementárna úroveň (E) - texty majú rozvinutejšiu vetnú stavbu, bohatšiu a pestrejšiu slovnú zásobu vrátane synonym, opisných výrazov a jednoduchých metafor. Štylistika je dynamickejšia, avšak primeraná veku detí. Cieľom je poskytnúť náročnejšie jazykové výzvy, ktoré rozvinú ich jazykovo-komunikačnú úroveň v rozsiahlejšej slovnej zásobe a správnom morfosyntaktickom vyjadrovaní.

	Iniciačná úroveň (I)	Elementárna úroveň (E)
Vetná stavba	Krátke, jednoduché vety; prevažne jednoduché oznamovacie vety.	Dlhšie a rozvinutejšie vety; jednoduché súvetia; občasné vedľajšie vety.
Slovná zásoba	Základná školská a situačná slovná zásoba; slová s vysokou frekvenciou výskytu.	Bohatšia zásoba vrátane synonym, opisných výrazov a jednoduchých metafor.
Gramatika	Jednoduché vetné konštrukcie v prítomnom čase obsahujúce základné a frekvenčné tvary podstatných mien, sloviess a iných slovných druhov.	Jednoduché rozvitejšie vetné konštrukcie prevažne v prítomnom čase.
Štylistika	Priama, málo opisných prvkov, ako aj obrazných vyjadrení.	Živšia, s opisnými časťami a prvkami umeleckého štýlu.

V didaktických a umeleckých textoch je potrebné zachovať základnú dejovú líniu príbehu, pretože pomáha porozumeniu významu príbehu. Text je možné zjednodušiť viacerými spôsobmi, avšak je dôležité v príbehu zachovať situácie, udalosti, postavy a prostredie, napr. súvetia možno rozdeliť na kratšie, jednoduché vety, možno odstrániť rozvité a viacnásobné pomenovania (... z príbehu), zjednodušiť opisy prostredia a postáv, neznáme a náročné slová nahradiť synonymami.

2 Príbehy

2.1 U nás doma

Základný variant (elementárna úroveň)

Je pekný deň. U nás doma je veselo. Mama varí obed, otec opravuje auto, brat číta rozprávkovú knihu. Ja sedím pri okne a pozerám, čo robí dedko v záhrade. Dedko nesie rebrík. Prečo asi? Jááááj, na strome sú červené čerešne. Dedko lezie na rebrík a oberá čerešne. Určite potrebuje pomoc. Rýchlo bežím za ním a kričím: „Pomôžem ti, dedko?“ „Budem rád,“ odpovedá dedko. O chvíľu má dedko plný kôš čerešní a podá mi ho. Vezmem kôš a s radosťou ho prinesiem mame do kuchyne. Už sa teším, aké dobroty z čerešní pripravíme.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Je pekný deň. Mama, otec, brat, dedko a babka sú doma. Mama varí obed. Otec opravuje auto. Brat číta knihu. Ja sedím pri okne a pozerám do záhrady. Dedko je v záhrade. Dedko nesie rebrík. Na strome sú červené čerešne. Dedko lezie na rebrík. Dedko zbiera čerešne. Ja bežím za dedkom a kričím: „Pomáham ti, dedko?“ Dedko má plný kôš čerešní. Ten mi podá. Ja prinesiem kôš s čerešňami do kuchyne. Podám ho mame. Mama sa usmieva. Ja sa teším.

2.2 Príbeh Čarovné chvíle Elkinho dňa

Základný variant (elementárna úroveň)

Elka žije s rodičmi v malom dome s veľkou záhradou. Teší sa na každý deň, lebo sa vždy deje niečo nové. Ráno, keď slniečko zvedavo pozerá cez okno, Elka sa pomaly prebúda. Vyskočí z postele a beží do kúpeľne. Umyje si zuby a oblečie si šaty so širokým opaskom. Ide do kuchyne, kde ju mama čaká s raňajkami. Na raňajky má chlieb s maslom a medom. „Dobrá chuť, Elka! Zjedz všetko, aby si mala silu na dnešný deň,“ hovorí mama s úsmevom.

Po raňajkách ide Elka do školy. Kráča ulicou popri malých obchodoch. Prejde cez prechod pre chodcov a je pri škole. Vyučovanie začína a trvá celé predpoludnie.

Pani učiteľka dnes rozpráva o veľkých rybníkoch, kde žijú kačky a labute. Hodina prvouky všetkých zaujíma. Zrazu zaznie školský zvonec. Je dvanásť hodín, pravé poludnie. „Hurá, je čas na obed!“ volá Elka a všetky deti sa ponáhľajú do jedálne. Na tanieri rozvoníava kuracia polievka, takú mama varí vždy v nedeľu. Po polievke ju čaká veľká porcia špagiet. Elka ich s chuťou všetky zje.

Popoludnie je čas hry s kamarátmi a psom Maxom. Max sa rád hrá s loptičkou. Elka mu ju hádže a Max ju vždy šikovne prinesie späť. Naháňačka za loptou unaví oboch. Elka sa po hre osvieži pohárom vody. Po hre si sadne za stôl a napíše si domáce úlohy. Popoludnie prebehne rýchlo a znenazdania¹ je už večer.

Na oblohe sa objaví prvé hviezdy. Vtedy v kuchyni začne rozvoníavať večera. Celá rodina si sadne ku stolu a rozprávajú sa o dnešných zážitkoch. Elka cíti únavu. Je čas pripraviť sa do postele. Umyť zuby, osprchovať sa a obliecť pyžamo. „Dnes bol krásny deň,“ hovorí Elka mame, keď si ľahne do postele. Mama ju pohladí po vlasoch a povie „Dobrá noc, Elka! Zajtra ráno Ťa čakajú nové dobrodružstvá.“ Noc sa ponorí do spánku spolu s Elkou a na oblohe sa objaví aj zlatý mesiac².

¹ Slovo znenazdania, ale aj rozvoníava a zvedavo môžu byť pre deti pri prvom čítaní náročné na porozumenie, odporúčame použiť vizuálnu podporu (obrázky, gestá...), prípadne použiť synonymické výrazy.

² Text sme formálne rozdelili na časti podľa toho, kedy sa situácia odohráva. Pri čítaní je možné toto rozdelenie zohľadniť a použiť otázky na porozumenie časti textu a prípadne na predvídanie, čo bude nasledovať.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Elka, mama a otec žijú v malom dome. Za domom je veľká záhrada. Dnes ráno je slnko na oblohe. Elka sa zobudí a vyskočí z postele. Elka beží do kúpeľne. Pozerá do zrkadla a umýva si zuby. Dnes má na sebe oblečené krásne šaty so širokým opaskom. Elka ide do kuchyne. V kuchyni ju čaká mama. Na stole sú raňajky. Elka má na raňajky chlieb s maslom a medom. Mama jej hovorí a usmieva sa: „Dobrá chuť, Elka. Zjedz všetko. Budeš silná.“ Elka zje raňajky. Ide do školy.

Elka sa v škole učí celé predpoludnie. Pani učiteľka na hodine prvouky hovorí o rybníku. V rybníku pláva kačka a labute. Na pravé poludnie hodina prvouky končí.

Zvoní školský zvonec. Je dvanásť hodín. Elka kričí „Hurá, je obed.“ Ide do školskej jedálne. Sú tam deti. Deti jedia kuraciu polievku. Elka je tiež kuraciu polievku. Na obed má špagety. Deti si prajú „Dobrá chuť.“ Obed je chutný. Elka všetko zje.

Je popoludnie. Elka sa hrá s kamarátmi a psom Maxom vonku. Elka hádže malú loptu psovi Maxovi. Pes beží za loptou a nosí ju Elke. Popoludní si ešte Elka píše domáce úlohy. Pripravuje sa do školy.

Je večer. Elka ide do kuchyne. Sedí pri stole s mamou a otcom. Rozpráva zážitky zo dňa. Elka sa večer osprchuje, umyje si zuby a oblečie si pyžamo. V posteli myslí na dnešné zážitky. „Dobrá noc, Elka“ povie mama a pohladí ju po vlasoch. Vonku je tma. Mesiac svieti na oblohe.

© Mgr. art. Jana Rosál-Kovář

© Mgr. art. Jana Roszl-Kováčiková

2.3 Príbeh Kto má nový dom?

Základný variant (elementárna úroveň)

Na dedine žije chlapec Tomáš. Býva v dome so záhradou, kde rastú farebné kvety a ovocné stromy. Tomáš má dvoch kamarátov – Aničku a Lukáša. Po škole sa vždy spolu hrajú. Aj teraz. Tomáš, Anička a Lukáš stavajú malý dom pre hračky. „Bude to náš tajný dom!“ hovorí Tomáš kamarátom. Nosia staré krabice, vankúše a stoličky. Keď dom dokončia, Anička ide do kuchyne a pripraví hostinu. Všetci traja si sadnú za stôl a s chuťou začnú jesť koláč. Vtom do izby príbehne Tomášov pes Max. Uchmatne koláč zo stola v kuchyni a beží do izby. Schová sa do domčeka. Všetci traja bežia za Maxom a hľadajú ho v izbe. Max je ticho, nezabreše. „To je dobrá búda!“ pomyslí si Max. Vtom Anička zbadá huňatý chvost a zvolá: „Aha, Max má nový dom.“ „A čo my?“ pýtajú sa chlapci. My postavíme ešte jeden dom, budeme s Maxom susedia“.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Tomáš žije na dedine. Býva v dome so záhradou. Tomáš má peknú detskú izbu. Tomáš má aj dvoch kamarátov. Volajú sa Anička a Lukáš. Každý deň sa spolu hrajú. Dnes traja kamaráti Tomáš, Anička a Lukáš stavajú malý dom. Stavajú tajný dom pre hračky. Nosia krabice, vankúše a stoličky. Keď je dom hotový, Anička v kuchyni pripraví koláč. Chlapci Tomáš a Lukáš idú do kuchyne. Tešia sa na koláč. Vtom do kuchyne beží aj pes Max. Max uchmatne kus koláča. Beží s koláčom do detskej izby do domčeka. Deti hľadajú v izbe psa Maxa. Anička uvidí Maxov chvost v domčeku. Anička zavolá: „Aha, Max má nový dom! Sme susedia. Postavíme ešte jeden dom.“

© Mgr. art. Jana Rosál-Kiss

© Mgr. art. Jana Rosál-Kováčková

© Mgr. art Jana Rosál-Kováč

2.4 Príbeh Poranená labka

Základný variant (elementárna úroveň)

Tomáš býva v paneláku na prvom poschodí. Každý deň chodí do parku s verným psom Maxom. Aj teraz je v parku. Max behá a Tomáš za ním. Max beží okolo mláky, popod lavičku, vedľa jazera a sadne si pred strom. Tomáš smelo prebehne cez mláku, okolo lavičky a schová sa za strom. Naháňačka a schovávačka ich baví. Zrazu Max smutne zakňučí. Tomáš k Maxovi hneď príbehne. Hladká ho, utešuje a zisťuje, čo sa deje? Keď sa dotkne jeho labky, Max kňučí viac a viac. „Máš poranenú labku. Viem, kto nám pomôže.“ Zverolekár si Maxovu labku dôkladne prezerá. „Má len malú ranu, ošetrím ju,“ upokojí Tomáša. Ten pozorne sleduje, ako zverolekár ošetruje. „Budeš musieť chvíľu odpočívať, kamarát,“ hovorí Tomáš a hladká Maxa. Max vďačne zavrtí chvostom a oblizuje Tomášovi ruku. „Si najlepší pes na svete!“ zvolá Tomáš. „Neboj sa, čoskoro sme v parku zas.“

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Tomáš býva v paneláku na prvom poschodí. Tomáš má psa. Pes sa volá Max. Každý deň chodí Tomáš so psom Maxom do parku. Aj dnes sú v parku. Hrajú sa naháňačku a skrývačku. Pes a Tomáš sa tešia. Behajú okolo mláky, popod lavičku, poza strom, vedľa jazera. Zrazu Max kňučí. Je smutný. „Čo je ti, Max?“ beží ku psovi Tomáš a pýta sa. Tomáš chytí Maxovi labku. Max kňučí viac a viac. „Labka bolí. Ideme k zverolekárovi,“ hovorí Tomáš. Zverolekár v ambulancii ošetruje psa. „Je tam malá rana,“ povie zverolekár. „Musíš odychovať, Max,“ hladká Tomáš psa. Max vrtí chvostom. „Si najlepší pes na svete!“ zvolá Tomáš. „Neboj sa, do parku pôjdeme zas.“

2.5 Príbeh Bicyklovo-lietadlový výlet

Základný variant (elementárna úroveň)

Tomáš má dnes narodeniny! V jeho detskej izbe stojí jeho narodeninový darček - bicykel! Tomáš si celý večer s nadšením prezerá svoj bicykel. Zaspáva s veľkým očakávaním, že sa zajtra bude už bicyklovať. Tomášov otec je dobrý cyklista, vezme Tomáša na výlet.

Najskôr si obzrú cyklistickú trasu, kadiaľ pôjdu. Trasa je super, môžu ísť popri jazere cez lúku až k lesu. Keď prídu k lesu, tam zastanú, oddýchnu, napijú sa vody z fľašiek a zjedia kus čokolády. A odrazu čo vidia? Na lúke pristáva športové lietadlo. Pilot zbadá nadšeného Tomáša a zamáva mu: „Pod' sa pozrieť, ako vyzerá lietadlo!“ Nadšený Tomáš sa rozbehne k lietadlu. Zvedavo vojde do kabíny. Pilot, otcov kamarát, mu potom povie: „Pripútaj sa. Prevezieme sa trochu.“

Tomášov otec súhlasí. Pripúta Tomáša a už sa lietadlo vznáša do vzduchu. Tomáš sa spočiatku trochu bojí, ale potom sa osmelí. Pozerá, čo vidí dolu. Les, rieku, dedinu aj školu. Vidí kľukatú cestu, po ktorej každý deň chodí autobusom do školy. Teraz tam jazdia autá, nákladiak aj smetiarske auto. Ľudia sú malí. Všetko dolu je zrazu menšie.

Lietadlo letí ďalej a Tomáš pozoruje cestu, ako smeruje až do mesta.

Na cestách je oveľa viac áut, autobusov, aj trolejbusov, ba aj električka na koľajniciach. To je hustá premávka. Na veľkej križovatke zrazu všetky dopravné prostriedky zastanú. Vchádza do nej blikajúca sanitka.

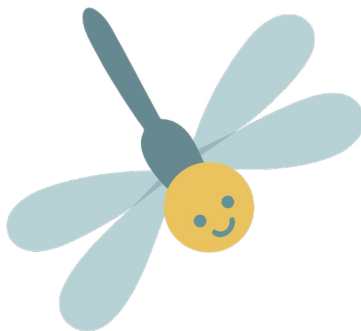
Lietadlo sa nad mestom otočí a vracia sa späť. Preletí znovu ponad rieku, na ktorej sa plaví biela loď. Lietadlo pomaly pristáva. Nie síce na veľkom letisku, iba na malej pristávacej dráhe. Tomáš sa nadšene víta s otcom. To bol dnes nádherný deň,“ povie Tomáš otcovi, „taký bicyklovo-lietadlový“.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Tomáš má dnes narodeniny! Darček ho čaká v izbe. Je to nový bicykel! Tomáš sa darčeku veľmi teší. Teší sa aj na zajtrajší výlet. Tomášov otec je dobrý cyklista. Dnes ide s Tomášom na výlet. Cesta je pekná. Otec a Tomáš idú popri jazere, cez lúku až k lesu. Tu sa zastavia a oddychujú. Pijú vodu a jedia čokoládu.

Zrazu vidia, ako na lúke pristáva lietadlo! Tomáš je prekvapený. Pilot v lietadle máva a kričí na Tomáša „Pod' sa pozrieť do lietadla!“ Zvedavý Tomáš beží k lietadlu. Vojde do kabíny v lietadle. Pilot je otcov kamarát. Má oblečenú uniformu. „Sadni si. Pripútaj sa. Poletíme.“ povie Tomášovi.

Lietadlo letí. Tomáš sa trochu bojí. Pozerá sa z lietadla dolu. Vidí les, rieku, dedinu, školu. Vidí aj cestu. Tou cestou chodí autobus do školy. Na ceste sú autá, nákladiak, smetiarske auto. Autá sú malé. Aj ľudia sú malí. Všetko je malé. Lietadlo letí ďalej a Tomáš udivene³ stále pozerá dolu. Vidí mesto. Premávka je hustá. Autobusy, trolejbusy, električky. Na križovatke stoja autá. Prichádza sanitka. Lietadlo sa otočí a letí späť. Letí nad riekou. Na rieke sa plaví biela loď. Let sa končí a lietadlo pristáva na malej lúke. Nie na veľkom letisku. Tomáš vystupuje. Otec ho čaká. Tomáš otca objíme. „Toto je nádherný deň. Ďakujem, otec. Mám nový bicykel a výlet na lietadle. Mam taký bicyklovo-lietadlový deň. Ďakujem.“ hovorí Tomáš.

³ Slovo možno vymeniť za synonymum, prípadne použiť vizuálnu pomôcku alebo gesto.

© Mgr. art. Jana Rössl-Hisš

© Mgr. art. Jana Roszl-Kováč

© Agr. art Jana Roszl-Kiss

© Mgr. art. Jana Rosál-Kovářová

2.6 Príbeh Jakub a Tomáš

Základný variant (elementárna úroveň)

V malom meste, vo vysokom dome s červenou strechou bývajú súrodenci Jakub a Tomáš. Milujú bláznovstvá, radi hrajú futbal, preskakujú mláky, lezú na stromy. Nečudujme sa, že domov sa vždy vracajú nielen veselí, ale často špinaví od hlavy až po päty. V takej chvíli im mama hovorí. „Vy dvaja nezbedníci. Celí ste od blata! To je zas roboty! Všetko, čo máte na sebe, je špinavé. Špinavé sú tričká, špinavé sú nohavice, špinavá je bunda! Tu nepomôže nič, len naša práčka!“ Chlapci sa smejú a oblečenie rýchlo vyzliekajú. Mama oblečenie vloží do práčky. Práčka sa veselo točí a perie. Všetko v nej tancuje ako na diskotéke. Keď sa práčka zastaví, mama ju otvorí. Kúpeľňa vonia a oblečenie vypraté a čisté. Jaj, ale je akési iné! Tomášove modré nohavice sú teraz fialové a krátke. Jakubove tričko už nie je biele, ale sivé. Ponožky sú dobré pre bábiku a bundy majú akési chumáče. Mama sa čuduje: „Niečo s našou práčkou nie je v poriadku!“ Keď je už oblečenie suché chlapci si ho oblečú a predvádzajú sa pred zrkadlom. „Začína sa módna prehliadka!“ kričia a smejú sa. Mama na nich s úsmevom pozerá a premýšľa nad tým, prečo práčka čudne perie. Je jasné, že príde opravár. Práčku opraví, ale oblečenie už nie.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

Jakub a Tomáš sú bratia. Bývajú v dome s červenou strechou. Radi sa hrajú futbal, skáču do mlák, lezú na stromy. Keď prídu domov, obaja sú často špinaví, ale vždy veselí. Mama im hovorí: „Vy ste nezbedníci! Všetko je špinavé – tričká, nohavice, bundy. Rýchlo do práčky!“ Chlapci sa smejú a vyzliekajú si tričká, nohavice, bundy. Mama dá oblečenie do práčky. Práčka perie a oblečenie v nej tancuje. Keď sa práčka zastaví, mama vyberá oblečenie. Je čisté, ale... iné! Tomášove nohavice sú fialové a kratšie. Jakubove tričko je sivé, nie je biele. Ponožky sú malé ako pre bábiku. Bundy majú chlpy. „Čo sa stalo s práčkou?“ čuduje sa mama. Chlapci si veci oblečú. Kričia: „Módna prehliadka začína!“ Mama sa usmieva. Zavolá opravára. Ten práčku opraví. Ale oblečenie zostane smiešne.

© Mgr. art. Jana Roszl-Kisová

© Mgr. art. Jana Rosál-Kováčková

2.7 Príbeh Návšteva divadla

Základný variant (elementárna úroveň)

V triede prvákov vládne dobrá nálada. Pani učiteľka oznamuje deťom. „Zajtra ideme do divadla.“

„Čo je to divadlo?“ pýta sa Tomáš.

„Ja divadlo poznám, tam sa hrá.“ odpovie Miško.

„Hrá sa tam s loptou? Hrá sa tam futbal?“

„To teda nie. Tam hrajú herci. To sú takí ľudia, čo sa premenia na koho chcú. Môžu byť princom a princeznou, drakom alebo čertom.“

„Áno“, prikývne pani učiteľka. „V divadle herci hrajú, my sedíme v hľadisku a sledujeme ich. Predstavenie sa volá Princezná a múdry drak.“

„To je super!“ povie Jurko.

„Ja mám tričko s drakom, tak si ho zajtra oblečiem.“

„Ja si vezmem svoje nové rifle.“ hovorí Adam.

„Do divadla sa také veci nenosia,“ krúti hlavou Sofia. „Moja mama vraví, že do divadla sa musíme obliecť elegantne!⁴“

„Elegantne? A to je čo?“ pýta sa Tomáš.

Sofia sa zamyslí a múdro povie „No vyparádiš sa. Oblečieš sa slávnostne. Oblek, košeľu, nohavice, kravatu, ale myslím, že tričko s drakom je fakt nevhodné.“

Na druhý deň všetci sedia v hľadisku v divadle. Sofia je vyparádená v červených šatách s bielou mašľou. Adam má na sebe modrú košeľu a kravatu. Aj Tomáš sa elegantne obliekol. Má na sebe oblek, sivú košeľu, dokonca aj motýlika s pekným vzorom. Pozrie na draka na javisku a spomenie si na svoje tričko.

⁴ Po prečítaní repliky „Do divadla sa také veci nenosia,“ krúti hlavou Sofia. „Moja mama vraví, že do divadla sa musíme obliecť elegantne!“ učiteľ čítanie preruší a formuluje otázky: Čo znamená elegantne podľa teba? Čo je vhodné obliecť si do divadla? Ak nevedia, učiteľ nevysvetľuje, ale pokračuje v čítaní a k otázke sa vráti opäť v závere.

Zjednodušený variant (iniciačná úroveň)

V triede je veselo.

„Deti, zajtra ideme do divadla!“ povie pani učiteľka.

„Čo je to divadlo?“ pýta sa Tomáš.

„Ja to viem. Tam sa hrá.“ povie Miško.

„Futbal?“ pýta sa Tomáš.

„Nie! Tam hrajú herci. Oni sú ako princezná, drak alebo čert.“

Pani učiteľka počúva chlapcov. Prikývne: „Áno. My budeme sedieť v hľadisku a pozerat' sa na predstavenie. Predstavenie sa volá Princezná a múdry drak.“

„Super! Oblečiem si tričko s drakom!“ teší sa Jurko.

„Ja si oblečiem nové rifle,“ hovorí Adam.

Sofia krúti hlavou: „Do divadla sa musíme obliecť pekne. Musíme sa obliecť elegantne.“

„Čo to znamená elegantne?“ pýta sa Tomáš.

„Vyparádiť sa,“ odpovie Sofia.

„Oblečeš si oblek, košeľu a kravatu. Tričko s drakom sa nehodí.“

Na druhý deň sú všetci pekne oblečení, elegantne. Sofia má na sebe červené šaty a bielu mašľu. Adam má modrú košeľu a kravatu. Tomáš má oblek, sivú košeľu a motýlika. Pozerá sa na draka na javisku a myslí na svoje tričko s drakom, ktoré zostalo doma.

3 Maľované čítanie

Metóda maľovaného čítania predstavuje spojenie vizuálneho (obrázkového) a situačného kontextu v písanej forme jazyka. Deti vidia objekty priamo na obrázkoch vložených do textu. To im priamym spôsobom pomáha spojiť slovo s významom objektu a uvedomovať si jeho písomnú podobu. V cudzojazyčnej výučbe podporuje rozvíjanie slovnej zásoby, zvyšuje pozornosť pri vnímaní podstaty písanej podoby reči (Lojová, 2005, Hrdinová, 2019).

Maľované čítanie v cudzojazyčnej výučbe predstavuje:

✓ **multimodálnu oporu**

Obrázky v texte sú vizuálnou oporou pri dekódovaní textu a umožňujú efektívnejšie porozumenie príbehu aj pri limitovanej slovnej zásobe či poznaní vetných štruktúr. Pomáhajú prirodzene vyvodzovať význam slova.

✓ **implicitné osvojovanie slovnej zásoby**

Obrázky priamo prepojené s hovorenými alebo čítanými slovami v slovných spojeniach a krátkych vetách podporujú dlhodobé zapamätanie nových slov a upevňovanie už poznaných.

✓ **rozvíjanie naratívneho myslenia v jazykových štruktúrach**

Umožňuje dieťaťu sledovať príbeh aj vtedy, keď ešte plne nerozumie všetkým vetám. Deti tak intuitívne osvojujú základné syntaktické vzorce, naratívne spojky a situačné frázy.

✓ **podporu autonómneho čítania a motivácie**

Vizuálna opora výrazne znižuje pocit jazykovej neistoty a zvyšuje vieru dieťaťa vo vlastné schopnosti porozumieť textu. Dieťa môže „čítať“ aj to, čo ešte nedokáže dekódovať fonicky.

✓ **rozvíjanie vizuálnej a predčitateľskej gramotnosti**

Pozorovanie detailov obrázkov ako ikonických znakov umožňuje deťom dekódovanie obsahu textu.

JE DEŇ. U NÁS DOMA JE VESELO. VARÍ OBED, OPRAVUJE ,

BRAT ČÍTA ROZPRÁVKOVÚ . JA SEDÍM PRI A POZERÁM, ČO ROBÍ V ZÁHRADE. DEDKO NESIE

.PREČO ASI? JÁÁÁÁJ, NA SÚ ČERVENÉ . LEZIE NA REBRÍK A OBERÁ ČEREŠNE.

URČITE POTREBUJE POMOC. RÝCHLO ZA NÍM A KRIČÍM: „POMÔŽEM TI, DEDKO?“ „BUDEM RÁD,“ ODPOVEDÁ DEDKO.

O CHVÍĽU MÁ DEDKO PLNÝ KÔŠ A PODÁ MI HO. VEZMEM A S RADOŠŤOU HO PRINESIEM MAME DO KUCHYNE.

UŽ SA TEŠÍM, AKÉ DOBROTY Z NICH PRIPRAVÍME.

TOMÁŠ MÁ DNES NARODENINY! V JEHO STOJÍ DARČEK – NOVÝ . VEČER SI HO S RADOSŤOU PREZERÁ.

TEŠÍ SA, ŽE SA NA ŇOM ZAJTRA BUDE VOZIŤ. RÁNO VEZME TOMÁŠA NA .

IDÚ POPRI , CEZ , AŽ K . TAM ODDYCHUJÚ, PIJÚ Z FLAŠE A JEDIA .

ZRAZU VIDIA, AKO NA PRISTÁVA MALÉ . SI VŠIMNE TOMÁŠA A VOLÁ HO: „POĎ SA

POZRIEŤ DO “ TOMÁŠ IDE DO KABÍNY. JE KAMARÁT TOMÁŠOVHO , USMEJE SA A POVIE:

„IDEME NA VÝLET, O CHVÍĽU LETÍME!“ LIETADLO VZLIETNE DO .

4 Komunikujeme prostredníctvom ilustrácií

Ilustrácie predstavujú jednu z kľúčových vizuálnych opôr cudzojazyčného vzdelávania nielen v porozumení počúvaných/čítaných príbehov. Pomáhajú izolovane v rozvíjaní slovnej zásoby, vetných štruktúr prostredníctvom tvorivých komunikačných aktivít. Ich funkčnosť je variabilná. Teoretické modely pamäti a kognície naznačujú, že prezentovanie slovnej zásoby aj s pomocou obrázkov môže umožniť učiacim sa spracovanie pomocou jazykového aj vizuálneho kódu súčasne, čím sa zvýši pravdepodobnosť úspechu pri učení. Zároveň pôsobia motivačne a podporujú zvyšovanie záujmu o učenie sa druhého jazyka (Bates and Son, 2020). Význam ilustrácií ako jedného druhu vizuálnej podpory je v tom, že pomáhajú dieťaťu hovoriť a zároveň vytvárajú kontext, v ktorom má ich jazykový prejav význam (Konomi, 2014)

Prečo využívať ilustrácie v osvojovaní si cudzieho/druhého jazyka nielen v spojení s príbehom?

V spojení s rečovou výpoveďou poskytujú ilustrácie dôležitý vizuálny kontext:

- **pre porozumenie významov slov**, pričom umožňujú vyhnúť sa priamemu prekladu do materinského jazyka
- **pre posilňovanie pamäťovej stopy** a ľahšie vybavenie si slov z pamäte, t. j. duálne kódovanie.

V oblasti rozvíjania myslenia pomáhajú deťom **porozumieť príčinným väzbám** a motivovať ich **k odvahe vyjadriť sa nematerinským jazykom**. Významným faktorom je, že slúžia na „premostenie“ bežnej komunikácie ku školskému jazyku a pojmom.

4.1 Ako využívať ilustrácie v komunikačných aktivitách?

Dôležité je dodržať postupnosť v osvojovaní si slovnej zásoby a vetných štruktúr v tzv. schéme O–R–T: **opis → reprodukcia → tvorba vlastnej rečovej výpovede**. Spočiatku učiteľ učí alebo overuje, čo je na ilustrácii. V iniciačnej fáze deti len fyzicky ukazujú/označujú pomenovaný objekt bez hlasového prejavu a až neskôr opakovanou artikuláciou slov. *Na obrázku je/sú...* Ak učiteľ/lektor jednoslovné pomenovanie dáva do vetného kontextu s gestikulovaným ukazovaním na ilustráciu, účinnosť zapamätania nových slov sa znásobuje. *To je mesiac. Mesiac svieti na oblohe. Čo je to? A pod.*

Variatnosť aktivít s ilustráciami je široká. Uvedené metodické námety 1 – 6 sú inšpiratívnymi pre využitie ilustrácií na iniciačnej úrovni (začiatocníkovej). Námety 7 – 13 prezentujú náročnejšiu prácu s ilustráciami na elementárnej úrovni.

1. Krok 1: Učiteľ pomenuje objekt na ilustrácii a dieťa naň ukazuje.
Krok 2: Dieťa na jeden objekt ukáže a pomenuje ho.
2. Dieťa reaguje na jednoduché otázky *Kde je ...? Kto je...? Čo je to?*
3. Jedno z detí voľne pomenúva objekty na ilustrácii a ukazuje na ne. Jedno z detí pomenúva a ostatné objekty hľadajú na ilustráciách.

4. Dieťa objekty na ilustrácii opisuje jednoduchým spôsobom použitím prídavných mien (veľký, malý, rôznymi farbami a pod.).
5. Učiteľ výrokmi alebo jednoduchými otázkami overuje porozumenie pravdivosti. *Je to mačka? (Nie, nie je, je to pes.) Mačka je veľká. (Nie, pes je malý.) Je to pravda/lož. Nie je to pravda/lož. Vidím.../Nevidím...*
6. Učiteľ názorne učí a overuje predložkové väzby (pred, nad, pod, medzi) v jednoduchých vetách.
7. Dieťa tvorí komplexnejší jednoduchý opis ilustrácie. Učiteľ formuluje rôzne zadania pre širšiu rečovú výpoveď. *Opíš, čo vidíš na ilustrácii (vľavo/vpravo/hore/dole). Opíš chlapca. Ako vyzerá chlapec/pes/strom?*
8. Učiteľ vedie deti k rozsiahlejším výpovediam stimulujúc detskú predstavivosť. *Aké je počasie? Koľko je hodín? Koľko rokov má pes? Koľko rokov má chlapec? Chodí do školy? Vie sa bicyklovať? Ako chodí do školy? Následne otázky opakujú deti a tvoria nové analogické otázky.*
9. Učiteľ vedie deti k naratívny výpovediam. *Čo hovorí chlapec psovi? Čo hovorí si myslí dedo? O čom sa rozprávajú? Následne otázky opakujú deti a tvoria nové analogické otázky.*
10. Učiteľ rozvíja dialógy s deťmi v rolových hrách. *Ja som dedo. Ty si chlapec. Čo dedovi hovoríš? Čo sa pýtaš? Čo rozumieš? Čo nerozumieš?*
11. Ilustrácia slúži na pohybovo-pantomimickú dramatizáciu bez slov. *Zahrajte, čo sa deje/stalo?*
12. Deti tvoria vlastný jednoduchý príbeh.
13. Spontánny voľný rozhovor o ilustrácii. Učiteľ motivuje k voľnej diskusii otázkou, napr. len na jednu udalosť, len na jeden prvok v príbehu či opise.

4.2 Ako využívať ilustrácie k učniu písanej podoby cudzieho/druhého jazyka

Ilustrácie je možné využiť rovnako na prvotné oboznamovanie sa s písanou podobou tvarov slov a písmen. Slová, resp. i písmená, ktorým sa deti učia, je vhodné napísať na kartičky veľkým tlačným písmom. Ak je cieľom učiť deti jednotlivé písmená abecedy, začiatočné písmená je potrebné vyznačiť inou farbou. Výber a počet slov určuje učiteľ/lektor v závislosti od jazykovo-komunikačnej úrovne detí. V úvodnej fáze postačia 2 – 3 slová a postupne sa ich počet zvyšuje. Kartičky so slovami je možné umiestňovať priamo na ilustráciu k pomenovanému objektu. Deti slová vnímajú ako celok obsahujúci znaky písmen. Je zacielené na uvedomovanie si dĺžky slov, diakritických znamienok (dĺžne, mäkčene) spolu s nácvikom výslovnosti. Objekty v ilustrácii sú vizuálnou oporou pre porozumenie významu pomenovaní (Ellis & Brewster, 2014).

Cieľom tohto spôsobu práce s ilustráciou je *formovanie povedomia, že vyslovené slovo má zvukovú podobu, obrazový význam (aj v mysli dieťaťa) a zároveň grafickú podobu (je napísané)*. Možností na využitie je mnoho, na tomto mieste uvádzame iba tie, ktoré pokladáme za vhodné pre upevnenie práve tohto poznania.

1. Učiteľ ukazuje na obrázok a pomenuje ho. Zároveň ukáže aj na písanú podobu slova. Tým akoby spájaj dvojice - obrázok a napísané slovo. Spočiatku deťom môže pomôcť, ak sa na kartičke nachádza malý obrázok alebo symbol predmetu na ilustrácii. Dieťa vyslovuje a ukazuje to isté ako učiteľ.
2. Učiteľ hovorí slovo a dieťa ho ukazuje na obrázku a učiteľ zároveň ukazuje na písané slovo.
3. Učiteľ hovorí slovo, dieťa ho zopakuje a ukáže na obrázku. Potom ukáže na napísané slovo a opäť ho pomenuje.
4. Učiteľ hovorí slovo, dieťa ho zopakuje a kartičku s napísaným slovom položí na ilustráciu na správny obrázok.
5. Učiteľ sa pýta, *Kde je...? Kto je...? Čo je...?* a dieťa ukazuje najprv na ilustráciu, potom aj na písané slovo.
6. Aktivita na uvedomenie si prvej hlásky a prvého písmena: Učiteľ vysloví slovo a potom začiatočnú hlásku (auto – a) a ukáže na obrázok. Môže ukázať aj na kartičku so slovom. Dieťa zopakuje po učiteľovi.
7. Dieťa si z kartičiek so slovami vyberie tú /tie kartičky, ktoré pozná, vie, čo znamenajú. Položí kartičku na ilustráciu a pomenuje. Tento variant možno upraviť aj ako súťažnú verziu – ak dieťa správne priradí a vysloví slovo, kartičku si vezme a ukladá k sebe.
8. Náročnejšou aktivitou je priradovanie vlastností. K vysloveniu slova a priradeniu kartičky s nápisom na ilustráciu sa pridá otázka - *Aké je to?* Po pomenovaní predmetu a priradení vlastnosti sa tvoria slovné spojenia – lopta; zelená lopta; malá lopta; malá zelená lopta.
9. Vytvoríme si kartičky, na ktorých budú slová ukrývajúce sa v ilustrácii iba naznačené, a to tak, že na kartičku napíšeme iba prvé písmeno tohto slova. Ostatné písmená nenapíšeme, ale presne podľa ich počtu vytvoríme značky alebo čiary. Odporúčame používať veľké tlačené písmená. Žiaci odhadujú, čo sa na kartičke skrýva podľa začiatočného písmena a hľadajú predmet na obrázku. Písmeno potom napíšu prstom na podložku, do múky alebo ceruzou na papier.

O TEC

AUTO

4.3 Komunikujeme prostredníctvom ilustrácie – námety

Ďalšie námety na prácu s ilustráciou

Pomenúvanie objektov rôznymi technikami (od najjednoduchších ○ po náročnejšie ☯)	
➤ lektor pomenúva, lektor ukazuje	○
➤ lektor pomenúva, dieťa ukazuje	○
➤ lektor pomenúva a ukazuje, dieťa pomenúva a ukazuje	○
➤ lektor pomenúva chybné, dieťa opravuje (áno/nie)	
➤ dieťa pomenúva a ukazuje	○
➤ jednoduché otázky <i>Kde je ...? Kto je...? Čo je to?</i>	○
➤ viacslovné pomenovania objektov: <i>farebné uteráky, špinavé oblečenie, otvorené dvere</i>	○
➤ jednoduché výroky <i>pravda/lož</i>	☯
➤ predložkové väzby: <i>v koši, nad práčkou, pred práčkou, pri mame, v ruke</i>	☯
➤ rozvíjanie predstavivosti otázkami: <i>Aké je počasie vonku?</i>	☯
➤ naratívne výpovede: <i>Čo hovorí mama? Čo si mama myslí?</i>	☯
➤ rolové dialógy	☯
➤ pohybovo-pantomimická dramatizácia	☯
➤ vlastný príbeh alebo voľný rozhovor	☯

5 Hravé rýmy a verše

Rytmizovaná reč v spojení s hrou aktivuje mozgové centrá zodpovedné za fonologické spracovanie, pamäťové stopy a emocionálne prežívanie. U 5 – 8 ročného dieťaťa zohráva významnú rolu na vyššej vývinovo kognitívnej úrovni. Rytmus, rým a opakovanie v tomto období významne podporujú vývin fonologického uvedomovania a jazykových štruktúr (Kapalková, 2013; Cameron, 2001; Pinter, 2017).

5.1 Ako básne pomáhajú v osvojení cudzieho/druhého jazyka?

Rýmovaná reč učí vnímať segmentáciu rečového prúdu v rozoznávaní hraníc medzi slovami, vetami a menšími zvukovými jednotkami (slabikami a hláskami), čo je zásadné pri osvojení si novej fonologickej sústavy jazyka. Pravidelnosť rytmu reči poskytuje prirodzené „oporné body“ pre pamäť a vnímanie štruktúry jazyka (Wilcox, 2015; Cameron, 2001).

Proces učenia sa básničky je postavený na spojení zvuku, pohybu, gest, mimiky a vizuálnych podnetov (hrový princíp). Multisenzorickosť – vnímanie viacerými zmyslami – umožňuje porozumenie významu nových slov a posilňuje zapamätanie, pretože viaceré oblasti mozgu sú aktivované súčasne a vytvárajú bohatšie pamäťové stopy (Shams & Seitz, 2008). Hrové situácie, rytmizácia a práca s riekankami podporujú prirodzený vývin jazykových schopností dieťaťa v ranom veku. Emocionálna angažovanosť vyplývajúca z rytmu a spoločného prežívania robí učenie spontánnym a prirodzene motivujúcim (Kapalková, 2013). Spoločná recitácia rozvíja sociálnu interakciu, spoluprácu a začlenenie detí do kolektívu, čo je v súlade so sociálnym a inkluzívnym prístupom k jazykovému vzdelávaniu (Kirsch, 2008). Básničky, ktoré sú tematicky zmysluplné a prepojené s každodenným životom detí, vytvárajú prirodzený most medzi ich doterajšími jazykovými skúsenosťami a novým jazykovým prostredím. Prepojenie riekanky s kontextom detského sveta posilňuje porozumenie a podporuje osvojovanie slovnej zásoby (Cameron, 2001; Pinter, 2017; Kapalková (2013).

Pri práci s riekankami a básničkami sa odporúča:

1. Učiteľ ukazuje na obrázky a pomenúva slová. **(pred recitáciou)**
2. Ak je to potrebné a vhodné, vysvetlí a predvedie gestá – deti ich napodobňujú. **(pred recitáciou).**
3. Vysvetlí neznáme slová, ukáže ich na obrázkoch. **(pred recitáciou)**
4. Dôraz na rytmizáciu - opakovanie po učiteľovi. **(počas recitácie)**
5. Používanie pohybu a gest. **(počas recitácie)**
6. Tvorba vlastných veršov. **(po recitácii)**
7. Dramatizácia textu. **(po recitácii)**
8. Dopĺňanie slov. **(po recitácii)**

Niektoré básne obsahujú slová, ktoré môžu byť pre deti s iným materinským jazykom úplne nové (*lopúch, ropucha, halušky*). Požadujú vizuálnu podporu (obrázky, gestá) a vysvetlenie významu.

Dobré ráno

Dobré ráno, deti milé,
radujme sa z tejto chvíle.
Dievčatá aj chlapci hraví,
slnečný deň všetkých zdraví.
(daždívny deň všetkých zdraví).

Stretnutia

Vítam ťa, vítam vás,
vidíme sa spolu zas.

Dovidenia

Dovidenia, už je čas,
o týždeň/o dva dni,
stretneme sa zas.

Priateľské pozdravy

Priatelia si veľmi cenia,
keď im vravíš dovidenia.
Ešte viacej sa im ráta,
keď ich zdravíš ako brata.

Gúľalo sa, gúľalo

Gúľalo sa, gúľalo,
to červené jabĺčko.
Gúľalo sa, gúľalo,
k Martinkovi ľahučko.
(mená detí striedame)

Dobry deň

Dobry deň, vám, kamaráti.
Dnešný/á štvrtok/streda... sa už kráti.
Budeme sa spolu hrať,
povolania spoznávať!

Prianie s úsmevom

Na každý deň v roku,
mám úsmevu trochu.
Zaželám ti dobrý deň,
a pritom sa usmejem.

Spolu a znovu

Ďakujeme, ďakujeme, že sme boli
spolu.
Dovidenia, dovidenia, vidíme sa
znovu.

Dnes a zajtra

Dovidenia, kamaráti,
dnešný deň sa už nevráti.
Zajtra príde opäť nový,
pondelkový, utorkový.

Dni v týždni

Dobry deň vám kamaráti.
Dnešný/á štvrtok/streda... sa už kráti.
Budeme sa spolu hrať,
povolania spoznávať!

Každý deň

Chce sa mi vstať každé ráno?

Neviem... Možno... Asi áno.

Umyť zuby, oči, uši.

Čo urobím?

Každý tuší.

Oblečenie do parády

Nohavice, sukňa, šaty,

Oblečiem sa do parády.

Oblečiem sa rýchlo, rád,

vonku čaká kamarát.

Móda v roku

Jar a leto, jeseň, zima,

módna vlna osloví ma.

Oblečiem si, čo mám rád,

tričko, rifle, aj kabát.

Zahrajme sa von

Dnes nám slnko jasne svieti,

zahráme sa vonku deti.

Šaty, tričko, nohavice,

podme behať do ulice.

Šiltovkou si zakry hlavu,

obuj nohu - pravú, ľavú.

Mesto

Domy, autá, veľký hluk,

mesto je môj verný druh.

Kde bývam ja?

No tak hádaj!

Povedz rýchlo, neodkladaj!

Oblečenie do dažďa

Gumáky do mláky,

hodia sa aj tepláky.

Nohavice do lavice,

potom bežím do ulice.

Oblečiem sa raz- dva

Oblečiem sa rýchlo,

vonku všetko stíchlo.

Nohavice, sukňa, šaty,

oblečiem sa do parády.

Týždeň

Pondelok my radi máme,

do školy sa ponáhlame.

Druhý deň je utorok,

na cvičení skúšam skok.

Až vyrastiem, jasná vec,

bude zo mňa športovec.

Tretí deň je streda,

nakreslím si deda.

Štvrtok, to je štvrtý deň,

spočítať si všetko viem.

V piatok budem jedenkrát

na gitare niečo hrať.

Sobota je voľný deň,

do školy už nepôjdem.

Posledná je nedeľa,

siedma a je veselá.

Nasledujúce veršované texty sú vybrané z čítaniek a kníh určených deťom vo veku 5 – 8 rokov pre prvotné oboznamovanie sa s umeleckou literatúrou. Ich tematický obsah je blízky deťom, odráža sa v nich základná slovná zásoba, ale aj doplnková slovná zásoba v rôznych tvaroch, napr. zdrobneniny slov, napr. deň - dník, dážď - dáždik, mama – mamka, mamička apod. V niektorých textoch sa nachádzajú slová, ktoré môžu byť pre deti úplne neznáme, nové. Aj tieto básne môžeme použiť a zaradiť, pretože cieľom práce s nimi nie je učenie novej slovnej zásoby, ale vnímanie prozodických vlastností reči (dĺžka, pauza, prízvuk, dôraz, melódia, tempo). Vďaka nim môžu deti precítiť emócie, rytmus a estetický kontext.

Jozef Pavlovič - Veselí prváci

Kikiriki-kikiriki,
zaspievali kohútiky.
“Kikiriki-kikirík,
vitaj, vitaj, nový dník!” (s.21)

Jojká, jojká, malá Joja:
“Zmokne v okne hračka moja!
Bez dáždnika, jojoj,
Zmokne v okne macík môj!” (s.20)

Chytá chlapec ropuchu,
Schovala sa v klobúku.
Chlapec vzdychá: Ach,
Mám z ropuchy strach!” (s.15)

Padá dáždik, kvapká,
Premokla mi čiapka.
Kvapi-kvapi-kvapi-kvapi,
Mňa pár kvapiek neprekvapí! (s.22)

Krista Bendová Čačky-hračky

Vozík

Ide vozík od lesa,
točia sa mu kolesá.
Dve sú vpredu, dve sú vzadu,
nebežia len na parádu,
odvážajú domov z polí
zlaté žitko do stodoly.

Ivona Ďuričová - Písmenká z abecedy

L

Kto chce, ten si ľahko zistí
aké majú stromy listy.
Maľujem si na výkrese,
ktoré stromy rastú v lese.
Na jedličke rastú šišky,
pod bukom je nora líšky.
Pri studničke na kamienku,
primaľujem malú lienku.

Viera Kubičková - Vo veršoch sa ľahko ráta

Koncom leta

Brusnice a čučoriedky,
maliny a černice.
Lesných plodov štyri druhy,
jeden zdravší ako druhý.

Chýba ešte táto veta:
Dozrievajú koncom leta.

Čučoriedky liečia oči,
brusnice zas obličky.
Zbieram ich vždy opatrne
a nelámam vetvičky.

Daniel Hevier -Básnička ti pomôže

Pri šnurovaní

Jedna šnúrka,
a dva konce!
Každý dnu, a
potom von chce.
Dva konce a
jedna šnúrka.
Už mašlička
na nás žmurká. (s.15)

Riekanky (ľudové a zľudovené)

Ide pavúk po stene, nosí zlaté prstene,
Anička sa raduje, že jej prsteň daruje.

Aha, mhm, čo mi dáš?

Aha, mhm, trnku.

Aha, mhm, kde ju máš?

Na polici v hrnku.

Abeceda skáče,

jedla by koláče.

Koláčov nemáme

a chleba nedáme.

Ani-Ani-Anička,

červená, biela ružička,

umývaj si líčka,

ako dve jabĺčka.

Ani-Ani-Anička,

červená, biela ružička,

učeš si hlavičku,

ako makovičku!

A tá naša Katarínka

a tá naša Hanka,

navarili kašu s mliekom,

nakrmili Janka.

(tu sa meno chlapca môže meniť, pri opakovaní riekanky dokola)

6 Spievame a učíme sa

Osvojovanie cudzieho/druhého jazyka prebieha na kognitívnej úrovni, no je úzko spojené s prežívaním, pohybom a rytmicko-melodickou zložkou jazyka.

Ako piesne pomáhajú v osvojení cudzieho/druhého jazyka?

Piesne predstavujú **prirodzený spôsob** učenia sa jazyka. Pri opakovanom spievaní dochádza k spontánnemu osvojovaniu slovnej zásoby a vetných štruktúr v kontexte bez toho, aby boli vedome memorované. Rytmus a intonácia piesní zabezpečujú vnímanie významovo rozlíšiteľných častí reči (slabiky, slová, vety). Je úzko spätý s tempom, prízvukom a dôrazom. Piesne sprevádzané pohybom a gestami odkrývajú významovú stránku textov (Medina, 1993; Linhartová, 2010).

Melodickosť piesní zas podporuje rýchlejšie zapamätávanie a pozitívnu emočnú skúsenosť, čo vedie k prirodzenej vôli a bez obáv vyjadrovať sa v nematerinskej reči (Straková, Šimková, 2017). Pre inšpiráciu uvádzame jednoduchý metodický postup:

- prvé vypočutie piesne s vizuálnou oporou,
- predstaviť nové slová pomocou obrázkov/ fotografií alebo predmetov,
- ukázať gestá a pohyby pre konkrétne slová pre porozumenie významu (ak je to možné),
- prečítať text pomaly a zároveň ukazovať obrázky s použitím pohybu a gest,
- druhé vypočutie piesne s vizuálnou oporou obrázkov/fotografií a pohybmi alebo gestami,
- deti sa pri následných opakovaníach piesne pridávajú v určitých častiach, napr. len v niektorých slovách, v refréne, vo frázach,
- rozšírená komunikačná časť: otázky o téme, situačné mini dialógy témy, používanie fráz.

6.1 Piesne pre deti s notovým záznamom

Ja som Katka

Ja som Ka - tka a ja Mi - chal, ja som Ka - tka a ja Mi - chal,
ja som Ka - tka a ja Mi - chal, a - hoj, a - hoj, a - hoj.
Ja som Pe - ter a ja Lu - cka, ja som Pe - ter a ja Lu - cka,
ja som Pe - ter a ja Lu - cka, a - hoj, a - hoj, a - hoj.

Rodina

Musical score for 'Rodina' in G major, 4/4 time. The melody is written on two staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff has a bass clef and the same key signature. The lyrics are written below the notes.

To je ma-ma, to je o - tec, se - stra je môj sú - ro - de - nec, vo - nku be - há zas môj brat,
bu - de - me sa spo - lu hrať, vo - nku be - há zas môj brat, bu - de - me sa spo - lu hrať.

Kde bývaš

Musical score for 'Kde bývaš' in G major, 4/4 time. The melody is written on three staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third staves have a bass clef and the same key signature. The lyrics are written below the notes.

Do - my, au - ta, ve - ľký hluk, me - sto je môj ve - rný druh.
Kde bý - vaš ty? No tak há - daj! Po - vedz rý - chlo, ne - o - dkla - daj!
Kde bý - vaš ty? No tak há - daj! Po - vedz rý - chlo, ne - o - dkla - daj!

Mačka

Musical score for 'Mačka' in G major, 4/4 time. The melody is written on three staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third staves have a bass clef and the same key signature. The lyrics are written below the notes.

Na - ša ma - čka pi - je mlie - ko z ta - nie - ra, pre - dnou la - bkou
mo - kré fú - zy u - tie - ra. Kva - pku z bra - dy, kva - pku z fú - zov,
z ňu - fá - ka. Chy - tá my - ši, svo - ju prá - cu ne - flá - ka.

Dovidenia

Musical notation for 'Dovidenia' in G major, 4/4 time. The melody consists of quarter notes and eighth notes. Chords are indicated above the staff: D, G, D, A. The lyrics are: Ďa - ku - je - me, ďa - ku - je - me, že sme bo - li spo - lu. The second line starts with a triplet of eighth notes and continues with D, G, D, A, D. The lyrics are: Ďa - ku - je - me, ďa - ku - je - me, vi - dí - me sa zno - vu.

Pečenie

Musical notation for 'Pečenie' in G major, 4/4 time. The melody consists of quarter notes and eighth notes. Chords are indicated above the staff: D, A, D, A, D, A, D, D, A, D, A, D, A, D, G, D. The lyrics are: Dnes už ni - kto ne - pla - če, i - de-me piecť ko - lá - če. Mlie - ko, mú - ka, tro - chu so - li, čo bo - le - lo, už ne - bo - lí. Zu - zke, Ma - jke, kú - sok Si - me, s ka - ždým sa hneď po - de - lí - me.

Módna vlna

Musical notation for 'Módna vlna' in G major, 4/4 time. The melody consists of quarter notes and eighth notes. Chords are indicated above the staff: D, G, D. The lyrics are: Jar a le - to, je - seň, zi - ma, mó - dna vl - na o - slo - ví ma, o - ble - čiem si, čo mám rád, tri - čko, ri - fle, aj ka - bát, o - ble - čiem si, čo mám rád, tri - čko, ri - fle aj ka - bát.

Športy

Fu - tbal, ho - kej, plá - va - nie mám rád, sto - lný te - nis je môj ka - ma - rat.

Ská - kať, be - hať, vo vo - de sa hrať, zdra - vý ži - vot chce - me vše - tci mať.

Ská - kať, be - hať, vo vo -de sa hrať, zdra - vý ži - vot chce - me vše - tci mať.

Zimná koleda

Sne - ží, sne - ží, sneh sa sy - pe, ne - za - tvá - raj, mráz nás ští - pe.
Keď som i - šiel od Ma - gdu - le, stú - pal som jej na sne - hu - le.
Si - vé o - čka, čo pla - če - te, va - ri vä - čši ko - lác chce - te?

3 Ú - sta má - me od me - du, chce - me spie - vať ko - le - du.
Bú - cha - li, _____ čfa - pka - li, si - vé o - čka pla - ka - li.
Dám Vám aj _____ i - né - ho, me - do - vni - čka sla - dké - ho.

5 Ú - sta má - me od me - du, chce - me spie - vať ko - le - du.
Bú - cha - li, _____ čfa - pka - li, si - vé o - čka pla - ka - li.
Dám Vám aj _____ i - né - ho, me - do - vni - čka sla - dké - ho.

Ked' si šťastný

B E A B E E

Použitá literatúra

BATES, J. a SON, J. B. English vocabulary learning with simplified pictures. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 2020, roč. 24, č. 3.

BENDO VÁ, K. *Čačky-hračky*. Bratislava: Buvik, 2007.

CAMERON, L. *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

ĎURIČOVÁ, I. *Písmenká z abecedy*. Bratislava: Stonožka, 2021.

ELLIS, G. a BREWSTER, J. *Tell it again! The storytelling handbook for primary English language teachers*. London: Pearson, 2014.

HEVIER, D. *Básnička ti pomôže*. Bratislava: Mladé letá, 1989.

HEVIER, D. *Nevyplazuj jazyk na leva*. Bratislava: Mladé letá, 1982.

HRDINOVÁ, E. *Rozvoj porozumění prostřednictvím obrazových textů*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2019.

JANOVIC, T. *Zažmúr očká*. Bratislava: Buvik, 2016.

KAPALKOVÁ, K. *Od slov k príbehu: Ako rozvíjať jazykové schopnosti dieťaťa*. Praha: Portál, 2013.

KIRSCH, C. *Teaching foreign languages in the primary school*. London: Continuum, 2008.

KONOMI, D. K. Using visual materials in teaching vocabulary in English as a foreign language classrooms with young learners. In: *New Perspectives in Science Education*. 3. vyd. Florence, 2014.

KUBIČKOVÁ, V. *Vo veršoch sa ľahko ráta*. Vrútky: Advent-Orion, 2016.

LINHARTOVÁ, V. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-777-5.

LOJOVÁ, G. *Dieťa a cudzí jazyk*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2005. ISBN 80-223-2038-0.

MEDINA, S. L. The effects of music upon second language vocabulary acquisition. *National Network for Early Language Learning*, 1993, roč. 6, č. 3, s. 1–8.

NEVRLOVÁ, K., CHLPÍKOVÁ, K. a ISMAIL GABRÍKOVÁ, A. *Jazykové funkcie na komunikačnej úrovni A1 – A2 (slovenčina ako cudzí jazyk)*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2025.

PAVLOVIČ, J. *Veselí prváci*. Praha: Ottovo nakladateľstvo, 2004.

PINTER, A. *Teaching young language learners*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017.

RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ, M. *Povedačky*. Bratislava: Buvik, 1994.

SHAMS, L. a SEITZ, A. R. Benefits of multisensory learning. *Trends in Cognitive Sciences*, 2008, roč. 12, č. 11, s. 411–417.

STRAKOVÁ, Z. a ŠIMKOVÁ, D. Developing communicative competence of young learners through songs and rhymes. *Journal of Language and Cultural Education*, 2017, roč. 5, č. 1, s. 114–127.

ŠEBESTOVÁ, H. *Angličtina pro nejmenší*. Praha: SPN, 2011.

WILCOX, G. Using poetry and rhyme to develop phonological awareness in EFL learners. *ELT Journal*, 2015, roč. 69, č. 1, s. 36–44.

Názov: Cesty ku kamarátke slovenčine
Kniha príbehov, básní a piesní

Autorský tím: Mgr. Lýdia Simanová, PhD.
Mgr. Zuzana Lynch, PhD.
PaedDr. Dana Hanesová, PhD.
Mgr. Ružena Čiliaková, PhD.
Mgr. Zuzana Kováčová Švecová, PhD.
Mgr. Mária Hušlová Orságová
PaedDr. Pavel Siman

Ilustrácie k príbehom: Mgr. art. Janka Kiss
Grafické prvky: Kateryna Shylina

Recenzenti: doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD.
Mgr. Monika Tomovčíková

Vydalo: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Rok vydania: 2025

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-557-2302-0

EAN 9788055723020

DOI 10.24040/2025.9788055723020

<https://doi.org/10.24040/2025.9788055723020>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International Licence CC BY-NC-SA (uviedenie autora - nekomerčné použitie - rovnaké šírenie).

Janka Kiss je umelecká dizajnérka a ilustrátorka, absolventka Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, odbor grafický dizajn. Vo svojej tvorbe sa zameriava na ilustráciu a umelecký dizajn s presahom do knižnej tvorby a edukačných projektov. V svojej práci spája výtvarné cítenie s akcentom na detaily a jemnou poetikou, ktoré napomáhajú lepšiemu porozumeniu obsahu.

ISBN 978-80-557-2302-0